

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HASZNOS ÉS KÁRTÉKONY ROVAROKRA

XVIII. KÖTET.

1911 JANUÁR

1. FÜZET.

A magyar entomologusok tömörülése.

Irta: DR. HORVÁTH GÉZA.

Midőn ez előtt 27 évvel a Rovartani Lapokat megindítottam, bizony még álomban sem mertem volna elgondolni, hogy a magyar entomologusok társulati szervezkedését, egy magyar rovartani társulat megalakulását valaha meg fogom érní. Akkor még ugyancsak kevesen foglalkoztak hazánkban rovargyűjtéssel és még kevesebben a rovartan szakszerű művelésével. A Magyar Nemzeti Múzeum és a m. k. állami rovartani állomás (akkor még orsz. filloxera-kisérelti állomás) kötelékében álló szakembereket nem számítva, talán a tiz ujjamon megolvashattam volna a magyarországi entomologusokat.

Ily nehéz viszonyok közt indultak meg 1884-ben a Rovartani Lapok. Régi időkről szólok, hát most már bevallhatom, hogy a legnagyobb nehézséget akkor a munkatársak hiánya okozta. Még azok a kevesek is, a kik dolgozni tudtak és szerettek volna, másnemű elfoglaltságuk miatt nem támogathattak minket a szükséges mértékben. E miatt nem is birtuk ki sokáig és három évi megfeszített munkálkodás után kénytelenek voltunk a Rovartani Lapok kiadását egyelőre beszüntetni.

Tiz évi szünet után AIGNER LAJOS vette fel ismét az elejtett fonalat, mely azóta mai napig meg nem szakadt. AIGNER LAJOS buzgalmának és kitartásának köszönhetjük, hogy a Rovartani Lapok 1897-ben újra megindultak és hogy — a jelenlegi szerkesztő CSIKI ERNŐ csatlakozásával — immár 18-ik évükbe léphetnek. Ha e folyóirat tudományos színvonala néha, kivált újjászületésének első éveiben, talán nem is volt egészen kielégítő s nyelvezete sem volt mindig teljesen kifogástalan, azért még sem tagadhatjuk meg elismerésünket előbbi szerkesztőjétől, a ki dilettáns létére egy entomologiai szaklap kiadására vállalkozott s azt lelkes odaadással életben tartani igyekezett.

A Rovartani Lapoknak, ezt el kell ismernünk, bizonyára szintén van némi részük abban, hogy a rovarászok száma nálunk újabb időben örvendetes mértékben megsaporodott. Ha jól tudom, hazánk-

ban ez idő szerint már mintegy 200 entomologus foglalkozik rovargyűjtéssel és rovertani tanulmányokkal. Vannak közöttük többen, a kiknek neve a külföldi szakkörökben is ismeretes; sőt egyesek tudományos munkásságuk révén, a jelenkor legelső entomologusai közt foglalnak helyet.

A budapesti entomologusok már több év óta részint a kir. magy. természettudományi társulat állattani szakosztályának ülésein, részint rendes heti társas-összejöveleteken eddig is elég sűrűn érintkeztek egymással. Nagy többségük azonban végre elérkezettnek hitte az időt arra, hogy a magyar rovarászok külön entomologiai társaságban tömörüljenek, a melynek keretében aztán intenzivebb módon művelhessék szaktudományukat és kellemesebben áldozhassanak rovargyűjtő kedvtelésüknek. Így alakult meg 1910 május 14-én a Magyar Entomologiai Társaság, mely azonban működését voltaképen csak most, 1911 január elején kezdte meg.

A Magyar Entomologiai Társaság a Rovartani Lapokat választotta közlönyéül. A jelen füzetet a társulat tagjai tehat már tagsági illetmény fejében kapják.

Midőn a Magyar Entomologiai Társaság tagjait ez alkalommal kettős minőségben, mint a Rovartani Lapok alapítója és mint a Magyar Entomologiai Társaság legelső elnöke, melegen üdvözlöm, egyszersmind arra kérem, hogy a Rovartani Lapokat, immár társulati közlönyünket, szellemileg is támogassák és közleményeikkel minél gyakrabban felkeressék. Közöljék itt nemcsak nagyobb dolgozataikat, hanem még apróbb észleteiket, megfigyeléseiket és tapasztalataikat is; számoljanak be érdekesebb kirándulásaikról és újabb leleteikről. Nem egyszer megtörtént már, hogy egy-egy eleinte talán jelentéktelennek látszó adat nagyértékű felfedezésekre vezetett.

Mindenki hozzájárulhat ekként a rovertan fejlesztéséhez s a rovertani ismeretek terjesztéséhez. Mindenki hozzájárulhat hol egy porszemmel, hol egy téglával ahhoz az épülethez, mely majdan Magyarország rovarfaunájának teljes képét fogja mutatni és melyen serényen munkálkodni minden magyar entomologusnak hazafias kötelessége.

Minél többen és minél sűrűbben fogunk a Rovartani Lapok hasábjain egymással találkozni, annál inkább fognak szaporodni és erősödni azok a szellemi kötelékek, melyek a Magyar Entomologiai Társaság tagjait a közös célok javára s az egyesek hasznára egymáshoz fűzni tartoznak.

Végre még egy szavam volna Magyarországnak összes entomologusaihoz, kivált vidéki szaktársainkhoz.

A magyarországi entomologusoknak még csak mintegy negyed-része sorakozott eddig a Magyar Entomologiai Társaság zászlaja alá.

Kartársi bizalommal hívom fel ennélfogva a többieket is, hogy álljanak ők is sorankba és vegyenek ők is részt abban a kulturális munkában, melyre a Magyar Entomologiai Társaság vállalkozott s a melynek kettős célja: az entomologia tudományos mivélése és a hazai rovarfauna kutatása.

Coleopterologiai jegyzetek.

Irta: DR. KAUFMANN ERNŐ.

II.¹

6. *Jó ragasztó készítése.* — A bogárminutiák felragasztásánál igen sok esetben rossz ragasztóanyagot választanak. Sokan a glutinból álló „Syndeticon“ nevű folyós enyvot használják, melynek ragasztóereje kétség kívül nagy, de hibája, hogy nyúlós és ha megszáradt, vízben nem oldódik fel. Hogy eczetben felpuhulna, az is csak illuzió. Régi felragasztásokat gyenge eczet nem puhít fel, erős eczethen pedig tönkre megy a rovar.

Az egy időben divatba jött GODIN-féle folyós enyv szintén nem alkalmas a felragasztáshoz, mivel ez is nyúlós, nem tapad jól, sárga színű és idővel megrepedezik.

Sok évi tapasztalásom szerint a legjobb ragasztó következőképpen készül: Veszünk 10 gramm valódi válogatott, szintelen arab mézga (gummi arabicum) szemcsét s ezt kellő mennyiségű lepárolt vízben feloldjuk. A hígnyálkás oldatot óvatosan, folytonos keveréssel, hogy oda ne égjen, porcelláucszébeben vagy üvegserlegben felforraljuk s ha félig kihült, 1 gramm (16 csepp) tiszta glycerint teszünk hozzá, azután jól megkeverve előre kimosott és jól kifacsart, de még nedves, ritkább callicotszöveten átszűrjük s az így nyert tiszta mézganyálkát ugynevezett gyermekjáték pohárkába osztjuk szét, mindegyikbe 1 cm. magasságyira. Ezeket a mintegy 20 gramm tartalmú pohárkákat itatóspapírral betakarva meleg helyre teszszük és bennük a mézganyálkát beszáritjuk. A nyomban használni kívánt pohárkában pedig csak kellő sűrűségig szárítjuk be. A beszáritott ragasztó száraz pormentes helyen évekig eltartható.

Használatkor a beszáradt mézghához annyi lepárolt hideg vizet adunk, hogy a többszörös felkeverés mellett teljesen feloldódott anyag épen elég sűrű legyen a ragasztáshoz. Hogy ez a nyálka meg ne penészedjék, két darabka lecsényi thymolt teszünk hozzá. Ezekkel a thymoldarabokkal érintkezve és többször megkeverve, a ragasztó soha el nem romlik. Az ilyen edényben a mézgmt az azonban

¹ Lásd: Rovartani Lapok. XVII, 1910, p. 68.

többé felmelegíteni nem szabad, hanem besűrűsödés esetén csak néhány csepp hideg lepárolt vízzel kell felhigítani s azután jól összekeverni.

Célszerű a mézgás pohárkákat használat után valamely alkalmas fedővel (skatulafedéllel) befődni s pormentes helyen tartani.

Ez a ragasztószer igen jól tapad, csaknem teljesen szintelen, soha meg nem repedezik, kitűnően tart s a vele felragasztott rovarok meleg lepárolt vízben könnyen és tisztán leválaszthatók. A felkenéshez író toll módjára hegyezett erős lúdtollat használjunk.

7. A *Pleganophorus bispinosus* HAMPE elterjedésének legészakibb határa az eddigi megfigyelések szerint az északi szélesség 45° 45' körvonalára esik. Ezt a sajtószerű hangyalakó fajt HAMPE Nagyszebennél fődözte fel. Ezen kívül egy főhercegi erdőtiszt és én a baranyamegyei főhercegi erdőségekben találtuk. Az én példányaim a pélfmonostori háli erdőből valók, hol azokat egyetlen helyen, összesen 17 példányban találtuk egy derékban letört korhadt cserfának lazán fekvő héja alatt, a *Lasius brunneus* LATR. társaságában, ugyanezen hangyafajnak a fakéregben levő járataiban. Egyidejűleg ugyanitt találtunk néhány *Scydmaenus rufus*-t, egy *Scydm. Perrisi*-t és egy *Batrissodes venustus*-t is. Ugy látszik, hogy ez a felette ritka faj kolóniális természetű, a mit persze igazol az a körülmény, hogy létele a *Lasius brunneus*-hoz van kötve. Minthogy magasabban fekvő termőhelye ez idő szerint kimutatva nincsen, legfelsőbb határnak a fenti északi szélességi fok vehető fel. Hogy délre, keletre és nyugotra mekkora a terjeszkedése, még további észleletektől függ; eddig ismert legdélibb termőhelye Görögország.

8. *Claviger testaceus* PREYSSL. és *Cl. longicornis* MÜLL. a gyűjtők tapasztalatai szerint valamely nagyobb területen, egymást kizárja. A múlt nyáron az ellenkezőt tapasztaltam a pélfmonostori háli erdőben. A háli csatorna mentén több nagyobb hangyakupac található s ezek lakóját a sárga hangya: *Lasius flavus* képezi. Egy ilyen kupacban feltaláltam a *Claviger longicornis*-t, e helytől tán 50 lépésnyire egy kidőlt vén cserfarönkő héja alatt pedig a *Lasius niger*-nél 3 db *Claviger testaceus*-t gyűjtöttem. Az a körülmény, hogy a *Cl. longicornis*-t, mely nálunk nem igen ritka, mindig a hypochton *Lasius flavus*-nál találtam, míg a *Cl. testaceus* a felszíni hangyáknál élőszködik, éppen nem szól a mellett, hogy e két faj nem férne meg egymással egy területen. A *Cl. testaceus* ♀ vidéken oly ritka, hogy 40 év alatt a fent leirt 3 darabon kívül soha egyet sem találtam.

9. *Ceuthorrhynchus marginatus* PAYK. és *C. punctiger* GYLL. a csalódásig hasonlítanak egymáshoz és a legtöbb gyűjteményben összekeverve foglalnak helyet. A különbség a kettő között csak annyi, hogy a *C. marginatus* farfedele (*pygidium*) egyenletesen dom-

borodott, ép, míg a *C. punctiger*-nél az alsó szél közepétől felfelé, egy többé-kevésbé hosszú, néha a farfedő felső széléig haladó, máskor csak igen rövid, de mindig mélyen hasított csatorna foglal helyet. Minthogy e két faj együttesen fordul elő s más különbség közöttük nincsen, közel esik annak a lehetősége, hogy a *C. punctiger* talán nösténye a *C. marginatus*-nak.

10. *Apion gracilipes* DIETR. — 1833-ban, amikor boldogult STIERLIN barátom a svájci rovar-tani társulat kiadványában az európai Curculionidákat meghatározó táblázatokba kezdte foglalni, szives volt az itten gyűjtött összes *Apion*-jaimat is vizsgálat tárgyává tenni. Egyik küldeményemben talált egy *Apion gracilipes*-t, melynek czédulájára azt írta, hogy „echt“, vagyis, hogy az valódi *Apion gracilipes*. Levelében arra kért, hogy neki néhány ilyen „jó“ *gracilipes*-t küldjek. Ez az egyetlen példány gyűjteményemben van ma is. Azóta nagy hajszát indítottam ezen faj után; ezekre rugott a vizsgált rovarok száma, de egyetlen egy „jó“ fajtát sem találtam. A rovar különben egy tökéletes *Apion flavipes* PAYK., melynek a csápjai a csápbunkóval együtt egészen és tisztán sárgák, a lábak pedig a végizületig világosabbak. Végre öt évvel ezelőtt, midőn Budáról, WACHSMANN úr szivességéből nagy mennyiségű *Apion*-anyagot kaptam, találtam köztük egy *gracilipes*-t, de ez sem volt „jó“, mert ennél a csápbunkók végső csúcsa kissé feketés. Minthogy az *A. flavipes*-nél a csápok tövének sárga színe sokszor a bunkóig terjed, alapos a feltevésem, hogy az *A. gracilipes*, az *A. flavipes*-nek egy oly válfaja, melynél az egész csáp, a bunkóval együtt tiszta sárga, a lábak pedig a végizületig világosabbak.

Magyarország pillangói.

Írta: † A. AIGNER LAJOS.

XXXVII.

23. *Lycaena Damon* SCHIFF.

SCHIFFERMILLER & DENIS, Syst. Verz. d. Schmetterl. d. Wiener Gegend. 1776, p. 182. — HÜBNER, Samml. europ. Schmetterl. fig. 275—277. — BITON SULZER, Abgekürzte Gesch. d. Insecten. 1776, p. 146, t. 18, fig. 7.

A hím fénylő világoskék, széles fekete szegélylyel; a nöstény barna, a szárnyak tövén kék behintéssel. Alul barnás-szürke, a szárnyak töve zöldes-kék behintésű, hosszúkás középfolttal és egy sor fehér szegélyű fekete szemmel; a hátsó szárnyon fehér sáv fut a tőtől a szegélyig.

Magyarországon aránylag kevés helyen fordul elő és ezeken is többnyire ritka, Budapest környékén azonban némelykor gyakori. Erdei réteken repül, a baltaczimén (*Onobrychis sativa*) július elejétől augusztus közepéig található, de fogtak egyes példányokat május végén és szeptember végén is, utóbbiak csak a kedvező években fellépő I. és III. ivadék képviselői. A hímek 31—34 mm. kiterjedésűek, a nőstények kivétel nélkül kisebbek, 26 mm.-esek.

A hernyó sárgás-zöld, hátán sötétzöld és oldalt fehérszélű sötétzöld sáv fut le. Május júniusban található baltaczimén (*Onobrychis sativa*). A báb zömök, okersárga.

Hazai termőhelyei: Budapest V. 2, VII. 8 — VIII. 18, IX. 29, Rézbánya, Biharhegység, Kőrös völgy, Eger, Esztergom VII. 26 — VIII. 9, Győr, Sopron VII, Pozsony VII, Selmezbánya, Gács, Kocsóc, Drietoma, Árvaváralja, Szepesolaszi, Eperjes, Mármaros vm., Mehádia, Temesvár és Dalmácia.

A szomszéd országok közül előfordul Alsó-Ausztriában VI—VII. Cseh- és Morvaországban VII—VIII, Galiciában VII, Tirolban és Oláhországban,

Elterjedési köre Kasan-tól Kis-Ázsiáig és a Pireneusoktól az Altáj-ig terjed.

24. *Lycaena Jolas* OCHSENI.

OCHSENHEIMER, Die Schmetterl. v. Europa. IV, 1818, p. 144. — FREYER, Beitr. zur Schmetterlingskunde. t. 110, f. 2, 3.

A hím fénylő kék, ritkán vöröses-ibolyakék csillogású, a hátsó szárny belső szegélye fehéres-szürke. A nem kisebb nőstény sötétebb, nem ritkán ibolyáskék, az erek fehérek, a szegély (az elülső is) szélesen fekete, a hátsó szárny elülső szegélye széles fekete, a külső szegély fokozatosan eltűnik, a belső szegély szürke. A hím alul világosszürke, a tő felé kékes behintésű, az elülső szárny szegélye felül többnyire pontsorrallal díszített; a hátsó szárnyon a pontok kisebbek, a szegély második pontsora csak jelzett, a tövön két pont van, mely úgy mint a többi pontok és a két középső keskeny oldalakú folt fehér keretű. A nőstény rajzolata alul hasonló, de valamivel sötétebb.

Hazánkban aránylag kevés helyen fordul elő, mindenütt ritka, kivéve Budapesten, a hol KOV TÓBIÁS 1816 táján fedezte fel, némely évben nem ritka. Május végétől július végéig röpül és helyenként kedvező időjárású esztendőkből egy második ivadéka is mutatkozik, melynek példányai nagyobbak, a 38—40 mm.-t is megütik.

A petéket a nőstény június és júliusban rakja le a tápnövény virágjába. A hernyó, melyet FRIVALDSZKY IMRE fedezett fel Budapesten, fehéres, zöldes vagy vöröses és a dudafürt (*Colutea arbores-*

cens) magtokjában él (június 16 — szeptember 18, ritkán október elejéig). 1898-ban július és augusztusban a nagy szárazság miatt tápnövénye kevés magtokot termelt és kevés volt a hernyó is, utóbbiak később a másodvirágzaskor ismét megszorodtak, úgy, hogy szeptember 4.-én teljesen kifejlődött hernyók mellett egészen aprók is voltak találhatóak. Ezzel igazoltnak látszik az a gyanítás, hogy némely évben második ivadék is lép fel. Egy ízben egy ilyen második ivadékú hernyó bábjaiból már két hétre kikelt a lepke, míg rendszeren a szürke vagy világosbarna zömök báb 2—3 évig is elfekszik. A hernyó myrmecophil. Parazitái közül az *Anisobas cephalotes* KRIECHB. nevű Braconida ismeretes.

Termőhelyei: Budapest V. 27—VII. 21 (kopott példányokban VIII. 5-ig), Nagyvárad, Eger, Pécs V. 31-től, Sopron VII—VIII, Rozsnyó VII. 1—27, Kocsócz, Eperjes, Dél-Magyarország, Fiume, Buccari; Dalmácia.

A szomszéd országok közül Csehország és Galiciában (VII), Tirolban és Oláhországban (V) fordul elő.

Elterjedési területe Csehországtól Kis-Ázsiáig és Dél-Franciaországtól Amáziáig nyulik.

25. *Lycaena Sebrus* BOISD.

BOISDUVAL, Icones hist. des Lépidopt. I. 1832, p. 72, t. 71, f. 1—3.

A hím felül ibolyáskék, keskeny fekete szegélylyel; a nőstény barna, a szárnyak tövén ibolyás behintéssel. Alul fehéres-szürke, tövén kékes-zöld behintésű, fehérszélű középfoltal és szemfoltosorral. Kifeszítve 25—30 mm. nagyságú.

Magyarországon havasi réteken nagyon ritka, kevés helyről is ismerjük: Branyiszko (május végétől június végéig és július végétől augusztus közepéig), Kolozsvár, Nagyszeben, Vizakna, Velike; Dalmácia.

A hernyó júliusban található *Orobos montanus*-on.

Előfordul Ausztriában (V), Karinthiában (VI), Galiciában és Bukovinában (VII), Oláh- és Bolgárországban és Macedoniában (V).

Elterjedési köre Kasan-tól Kis-Ázsiáig és Franciaországtól a Pamir fensíig terjed.

Simontornyán gyűjtött bogaraim jegyzéke.

Irta: PILLICH FERENCZ.

II.¹

Lathridiidae. *Enicmus minutus* L. IV, VI; *transversus* OLIV. II—IV, VII. — *Cartodere elongata* CURT. V; *Argus* REITT. IX. — *Corticaria pubescens* GYLLH. II. 25; *serrata* PAYK. VIII; *elongata* GYLLH. IV. 9. — *Melanophthalma gibbosa* HBST. III, IV; *transversalis* GYLLH. var. *sericea* MANNH. VIII; *similata* GYLLH. IX.

Mycetophagidae. *Typhaea stercorea* L. IX.

Colydiidae. *Aglenus brunneus* GYLLH. VIII.

Endomychidae. *Sphaerosoma globosum* STRM. — *Mycetaea hirta* MARSH. IV. 17.

Coccinellidae. *Subcoccinella 24-punctata* L. V. 16. — *Cyngētis impunctata* L. II, V. — *Hippodamia tredecimpunctata* L. IX. — *Adonia variegata* GOEZE IV; ab. *constellata* LAICH. VII; ab. *carpini* FOURCR. — *Adalia bipunctata* L. II, IV, V, XI; ab. *sexpustulata* L. VIII. 30; ab. *quadrimaculata* SCOP. VI, VII, XI; ab. *sublunata* WSE. VII. 12. — *Coccinella septempunctata* L. I—XII; *decempunctata* L. VI; ab. *subpunctata* SCHRANK. VII. 14; ab. *decempustulata* L. VI, VII; *quatuordecimpustulata* L. IV—VIII; *conglobata* L. II, IV, VII, X. — *Micraspis sedecimpunctata* L. II; var. *duodecimpunctata* L. IV—VIII. — *Vibidia duodecimguttata* PODA IV. — *Thea vigintiduopunctata* L. IV—IX. — *Calvia quatuordecimguttata* L. I. — *Propylaea quatuordecimpunctata* L. IV—VI; ab. *tetragonata* LAICH. VII. 16. — *Exochomus quadripustulatus* L. III—V. — *Platynaspis luteoruba* GOEZE II. — *Seymnus frontalis* F. IV—VI; *interruptus* GOEZE II, III, V; *rubromaculatus* GOEZE V. — *Coccidula scutellata* HBST. IV.

Helodidae. *Cyphon variabilis* THUNBG. II, IV; *padi* L. II. 27; *coarctatus* PAYK. IX.

Dryopidae. *Dryops Ernesti* GOZIS IV. 21.

Georyssidae. *Georyssus crenulatus* ROSSI IV, VI.

Heteroceridae. *Heterocerus fuscus* KIESW.

Dermestidae. *Dermestes lanarius* ILLIG. V. 24, VI. 23; *lardarius* L. V. 10. — *Attagenus pello* L. III, V. — *Anthrenus serophulariae* L. IV, V; *verbasci* L. V, VI.

Byrrhidae. *Pelochares versicolor* WALTZ IV. 21, VIII. — *Limnichus pygmaeus* STRM. VI. — *Pedilophorus nitidus* SCHALL. IV. 25.

Elateridae. *Selatosomus latus* F. V. 19. — *Agriotes ustulatus*

¹ Lásd: Rovartani Lapok. XVII, 1910, p. 154.

latus SCHALL. VII. 9; brevis CAND. IV. 25; sputator L. IV. 14—25; lineatus L. IV. 25. — *Cardiophorus rubripes* GERM. V, VI. — *Melanotus rufipes* HBST. V. 23—VII. 14; *crassicollis* ER. V. 27; *punctolineatus* PEL. (niger F.) V. 25. — *Drasterius bimaculatus* ROSSI II—IV, V. 17, VIII. — *Limonium pilosus* LESKE V, VI; *aeruginosus* OLIV. IV. 25. — *Athous haemorrhoidalis* F. VI; *longicollis* OLIV.; *hirtus* HBST. VI.

Eucnemidae. *Trixagus Duvali* BONV. II. 27; *obtusus* CURT. V. 9.

Buprestidae. *Dicerca berlinensis* HBST. — *Anthaxia manca* F. VI; *nitidula* L. VI. 1. — *Cylindromorphus flum* GYLLH. VI. — *Trachys minuta* L. V. 19; *fragariae* BRIS. IV. 25.

Bostrychidae. *Psoa viennensis* HBST. IV. 25—V. 16. — *Bostrychus capucinus* L. —

Lyctidae. *Lyctus linearis* GOEZE. V. 31.

Ptinidae. *Ptinus fur* L.; *sexpunctatus* PANZ. VI. 25; *latro* F. IV.

Anobiidae. *Xestobium plumbeum* ILLIG. V. 18; var. *aeneicolle* BACH V. 6; *rufo-villosum* DEG. II. 27. — *Sitodrepa panicea* L. II—IV. — *Trypopyty* *carpini* HBST. III. 3, VII.

Oedemeridae. *Oedemera podagraria* L. VII. 7.

Pyrochroidae. *Pyrochroa coccinea* L. V. 6.

Anthicidae. *Notoxus monoceros* L. V, VI. — *Formicomus pedestris* ROSSI IX. — *Anthicus floralis* L. IV, VI; *gracilis* PANZ. IV. 14; *hispidus* ROSSI II—IV, VII; *antherinus* L. IV. 14; *axillaris* SCHMIDT II.

Meloidae. *Meloë proscarabaeus* L. IV; *violaceus* MARSH. IV, V; *coriarius* BRANDT IV, 20; *rugosus* MARSH. IV. 20—V; *scabriusculus* BRANDT V. 24. — *Zonabris floralis* PALL. VIII. 1; *variabilis* PALL. — *Lytta vesicatoria* L. VI. 1.

Mordellidae. *Mordellistena pumila* GYLLH. VI. — *Anaspis frontalis* L. V. 6; var. *lateralis* F. V. 6.

Lagriidae. *Lagria hirta* L. VII.

Alleculidae. *Gonodera luperus* HBST. V. 20; *antennata* PANZ. VI. — *Podonta nigrita* F. VIII. 1. — *Cteniopus sulphureus* L. VII. 1. — *Omophlus rugosicollis* BRULL. V.

Tenebrionidae. *Gnaptor spinimanus* PALL. IV, V. — *Blaps lethifera* MARSH. IV—IX; *mortisaga* L. IV. 26—IX. 10; *halophila* FISCH. VI, VII. — *Pedinus femoralis* L. IV. 20. — *Gonocephalum pusillum* F. V. 11. — *Opatrum sabulosum* L. IV—VII. — *Crypticus quisquilius* L. VI, VIII. — *Diaperis boleti* L. VI. 23. — *Alphitobius testudineus* PILL. VI. 9. — *Tenebrio molitor* L. VII, VIII; *picipes* HBST. VI. 23. — *Helops quisquilius* STRM. III—X; *caraboides* PANZ. IV. 29.

Cerambycidae. *Acmaeops collaris* L. V. 13—VI. — *Leptura bifasciata* MÜLL. VIII. 1. — *Cerambyx cerdo* L. V. 20. — *Phymatodes testaceus* L. V. 31; ab. *rufipes* COSTA VI. 7. — *Pyrrhidium sanguineum* L. IV. 5—V. 7. — *Hylotrupes bajulus* L. V, VII. — *Purpuricen* *budensis* GOEZE VII. 7; ab. *hungaricus* HBST. VII. — *Plagionotus floralis* PALL. ab. *basicornis* REIT. — *Clytus arietis* L. VI. — *Clytanthus varius* MÜLL. VII. 15—VIII. 8; *Herbsti* BRHM.; *sartor* MÜLL. VIII; *speciosus* SCHNEID. VII, VIII. — *Dorcadion fulvum* SCOP. IV, V; *Scopolii* HBST. III. 24—VI. — *Morimus funereus* MULS. VII—IX. — *Pogonochaerus hispidulus* PILL. I. 17; *hispidus* L. II. 27. — *Tetrops praeusta* L. V. 14. — *Phytoecia pustulata* SCHRNK. V. 16—VI. — *Oberea erythrocephala* SCHRNK. VI. 18.

Különfélék.

Elhúnyt magyar rovarászok. A múlt év utolsó negyedében újból megritkultak soraink, két derék szaktársunkat veszítettük el.

1910 október 6-án váratlanul elhunyt AJNÁCSKÖI ÉS HERNÁDVÉCSEI BÁRÓ VÉCSEY ISTVÁN, cs. és kir. kamarás, ny. m. kir. honvédszár-őrnagy, életének 47. évében. Benne a hazai lepkefauna egyik lelkes kutatóját veszítettük el.

1910 november 16-án hosszas betegség és szenvedés után elhunyt 72 éves korában WACHSMANN FERENCZ, ny. államvasúti főfelügyelő, a Magyar Entomologiai Társaság választmányi tagja. A budapesti bogarászok benne nesztorukat veszítették el. Ő Magyarország bogárfaunáját kutatta, de kirándulásain nem feledkezett meg a többi rovarrendről sem, ezekkel barátjai és főleg a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményét gyarapította.

Mindkét rovarásztársunk életrajzát közölni fogjuk. CSIKI.

Irodalom.

Theodor Becker: *Chloropidae*. Eine monographische Studie. I. Teil. Paläarktische Region. (Archivum Zoologicum. I, No. 10, 1910, p. 33—174, tab. II—III); Nachtrag (ibid., No. 15, p. 197—200).

Eunek a terjedelmes munkának a megjelenése nem meglepetés. A szerzővel összeköttetésben állók régen tudják, hogy évek óta gyűjti minden oldalról az anyagot s hogy nem egy tanulmányutat tett külföldön a typosok tanulmányozása céljából. De meglepetésszámba

megy, hogy ezuttal nemcsak a paläarktikus fauna képviselőit veszi tekintetbe, mint eddigi monografiáiban, hanem az egész világ Chloropidáit teszi tanulmány tárgyává.

A munka öt részből fog állani, mindegyik egy-egy régiót ölel fel. A sorozatot a paläarktikus fajok ismertetése nyitja meg.

A Chloropidák, köztudomás szerint a kártékony legyek közé sorolandók, a mennyiben egyesek a vetésekben óriási károkat okoznak.

Rövid bevezetés után, melyben a család jellemvonását s a rendelkezésére állott anyagot ismerteti, áttér a nemek és fajok leírására. Ezek pontosak és kimerítőek. A rendkívül bonyolult synonymiát, kivált a *Chlorops*-nemnél, igazán mesteri módon oldja meg. Részletekbe nem bocsátkozhatom egyrészt a rendelkezésemre álló csekély hely miatt, másrészt azért, mert a ki ezzel a családdal foglalkozni óhajt, ebből a rövid ismertetésből úgy sem tudhatná meg mid-azt, amire szüksége van.

Magyarország területéről a M. N. Múzeum és THALHAMMER J. gyűjteménye alapján a következő új nemeket és fajokat írja le: *Phyladelphus* (n. gen.) *Thalhammeri* (Vadkert); *Lasiosina littoralis* (Gyón); *Anthracophaga infumata* (Budapest); *Chlorops adjuncta* (Budapest), *horrida* (Méhádia), *finitima* (Gyón), *tectifrons* (Gyón), *angustifrons* (Gyón). *eutrophaeformis* (közelebbi termőhely nélkül); *Centorisoma* (n. gen.) *elegantulum* (Gyón, Kalocsa); *Lagaroceras granulosum* (Gyón); *Dicraeus nigropilosus* (Novi); *Gaurax fascipes* (közelebbi termőhely nélkül); *Elachiptera hungarica* (Kalocsa); *Eribolus hungaricus* (Gyón); *Oscinella pectoralis* (Kalocsa), *rubidipes* (Retyezát), *nitidigenis* (Isaszeg, Deliblát), *Kertézi* (közelebbi termőhely nélkül).

A két tábla a munka használatát nagyon megkönnyíti.

A pótlékban STROBL, CZERNY és CORTI dolgozataira tesz megjegyzéseket, melyek a munka imprimálása után jelentek meg.

DR. KERTÉSZ KÁLMÁN.

*

J. Vincent: Une nouvelle variété de *Catocala fraxini* L. (Bullet. Société Entom. de France. 1910, p. 316—317).

Szerző egy Budapestről kapott ♀ után, melyhez még néhány a párizsi múzeumban levő (6 ♂, 2 ♀) példány is tartozik és melyeket POUJADE még 1885-ben nevelt Párizs környékén (La Grange) gyűjtött petékből, a *Catocala fraxini* egy új változatát írja le és azt *var. argillacea* névvel jelöli. Ez a törzsfajtól abban tér el, hogy az elülső szárny közepső csikjai (a tövön kívül fekvő és a könyökformán hajlott csík), a fekete csík mindkét oldalán szalma-sárgán szegélyezettek, hasonlóan szalmasárga a vesealaku folt alatt levő folt is.

CSIKI.

*

Dr. C. Fr. Roewer: Revision der Opiliones Plagiostethi (= Opiliones Palpatores). I. Teil: Familie der Phalangiidae. (Subfamilien: Gagrellini, Liobunini, Leptobunini). (Abhandlungen aus dem Gebiete, der Naturwissenschaften herausgegeben vom Naturw. Verein in Hamburg. XIX. Band, 4. Heft. 1910, p. 1—294. mit 6 Tafeln.)

Szerző az összes eddig leírt kaszáspókokat tette tanulmány tárgyává és ennek eredményeként azok revízióját, mondhatnók monografiáját, közli. Az előttünk fekvő hatalmas kötet a címbeu felölelt alcsaládokat tárgyalja. A kaszáspókok (*Opiliones*) általános jellemzése után szerző azokat két csoportra osztja, ezek az *Opiliones Plagiostethi* (a régi *Palpatores*) és *Opiliones Mecostethi* (a régi *Laniatores* és *Insiidiatores*). Az első csoportot azután két alcsoportra: *Eupagosterni* és *Apagosterni* osztja. Az *Apagosterni* alcsoportba három család (*Phalangidae*, *Sclerosomidae*, *Ischyropsalidae*) tartozik, melyek közül ez a kötet a *Phalangidae* családdal, illetőleg annak három alcsaládjával foglalkozik. A *Phalangidae* családot szerző öt alcsaládra osztja: 1. *Gagrellini*, 2. *Liobunini*, 3. *Leptobunini*, 4. *Phalangini*, 5. *Oligolophini*. A tárgyaltak közül a *Gagrellini* és *Leptobunini*-k hazánkban nem fordulnak elő, a *Liobunini*-ket pedig két nem képviseli (*Liobunum*, *Nelima*). A *Liobunum rotundatum* Latr. és *L. rupestre* Hbst. fajokon kívül, melyek faunakatalogusunk szerint faunánkból már ismereteseek voltak, szerző még említi a *L. limbatum* L. Koch fajt is, mely az Alpokon kívül Erdélyben is előfordul, ez a faj tehát faunánkra új. A *Liobunum*-fajok egy részére szerző az új *Nelima* nemet állítja fel, a hová a faunánkból ismeretes *Liobunum glabrum* L. Koch-on kívül, a minket közelebb-ről érdeklő fajok közül a következők tartoznak, miután faunánkra újak: *Nelima nigripalpis* Sim. Franciaországon kívül nálunk is előfordul Brassó vidékén, *N. troglodytes* Roew. (n. sp.) a Dél-Hercegovinai barlangokból (Eliashöhle, Wolfshöhle), *N. aurantiaca* Sim. (*signatum* Kulcz.) Francia- és Bajorországon kívül Boszniában (elterjedt) és Hercegovinában (Semmeringszoros) is előfordul. Szerző alapos munkája befejezése után a kaszáspókok érdekes csoportjának sok hívet fog szerezni.

Csiki,

*

A. Raffray: Revision des Euplectus paléaretiques (Addenda). (Bull. Soc. Ent. France. 1910, p. 365).

Szerző kimutatja, hogy a Reitter által újabban leírt *Euplectus ornatifrons* (lásd: Rovart. Lapok. XVII, 1910, p. 125) a típusok összehasonlítása alapján azonos az *E. carpathicus* Reitt.-rel.

Csiki.

*

Dr. Max Bernhauer: Zur Staphylinidenfauna des palaearktischen Gebietes. (Societas entomologica. XXV, 1910, p. 78—79).

Négy új Staphylinida leírása. A leírt fajok közül három faunánkban is előfordul: *Falagria nigra* var. *jonica* (Korfu, Attika, Horvátország), *Atheta (Dimetrota) episcopalis* (Felső- és Alsó-Ausztria, Németország, Svájc és Magyarország) és *Sipalia Meixneri* (Herczegovina: Volujak).

*

Guido Depoli: Eine neue Varietät von *Pentodon punctatus* Vill. (Wiener Entom. Zeitung. XXIX, 1910, p. 306).

Szerző Fiume mellett gyűjtött olyan *Pentodon punctatus*-t, melynél az elülső lábszár 2. és 3. belső foga között lévő apró fogacska hiányzik, továbbá a hátsó czombok tövében harántos bemélyedés, az előtor hátán a nem pontozott középvonal szélesebb és rövidebb, azonkívül oldalt és előre felé egy apró nem pontozott mezőcske van és az állat alsó oldala sokkal világosabb barna mint a törzsfaj. Egy hasonló példányt kapott szerző Sziciliából is, azért nem individuális eltérésnek, hanem jó fajváltozatnak tartja, melynek a var. *simplex* nevet adja.

*

Krancher, Dr. O.: Entomologisches Jahrbuch. 1911. 20. Jahrgang. Kalender für alle Insekten-Sammler auf das Jahr 1911. (Leipzig, 1910. Verlag von Franckenstein und Wagner). Ára 1.60 márka.

A fenti cím alatt megjelenő elterjedt rovarani évkönyv 1911-re immár huszadszor örvendezteti meg az érdeklődőket. Úgy mint eddig a naptáron kívül számos érdekes eredeti cikket is tartalmaz és pedig a két- és félszárnyúak kivételével minden rovarrendre vonatkozót. A havi teendők rovatát az idén is folytatólagosan az aprólepkék gyűjtéséről szóló rész tölti ki. MEIXNER és MEYER ez alkalommal a *Sesiaemorpha*, *Psychaemorpha* és *Zygaenamorpha* csoportokat tárgyalják. Általános érdekű cikket írtak DAEHNE, MEISZNER, LOQUAY, KUHN és ALTE, lepkészetit HOFFMANN, MEDER, LINDNER és MITTERBERGER, bogarászatit DORN, MEIXNER és HAARS, egyenesszárnyúakról GAUCKLER, szitakötőkről LEONHARDT, hártvászárnyúakról DALLA-TORRE és REICHERT. Végül a szerkesztő egy sereg rovarani szakmunkát, folyóiratot ismertet az irodalmi rovatban. Mellékletként az első 20 kötetben említett vagy leírt lepkék jegyzékét (LOQUAY tollából) találjuk a kötetben. Az említett cikkek közül az egyikben REICHERT a *Sphecohpaga vesparum* RATZ. nevű fürkészdarazsat ismerteti, mely darazsfészkekben fejlődik. Ezt az állatot színes képben is bemutatja. Nem tart-

jük szerencsés gondolatnak azt, hogy DALLA-TORRE a „Tierreich“ című munka egyik füzetéhez (*Cynipidae*) e helyen közli pótlásait. Nemcsak a kezdő, hanem az előrehaladottabb gyűjtő is sok érdekeset fog találni a kis könyvecskében, melyet az érdeklődőknek csak melegen ajánlhatunk szíves figyelmükbe. CSIKI.

Társulati ügyek.

A „Magyar Entomologiai Társaság“ 1910. évi május hó 4-én megalakulván 1911 január 1-vel megkezdí működését. Az előkészítés céljából a társaság választmánya 1910. évi november hó 12-én és december 17-én ülést tartott. Ezeken az üléseken a választmány megállapította annak a körlevélnek a szövegét, melyet a társaság az összes magyar rovarászoknak meg fog küldeni. Azonkívül eldöntötte a választmány a folyóirat ügyét is. Miután egy új folyóirat megindítása mindig kockázattal jár, a választmány a már meglévő és 1911-ben a 18-ik évfolyamba lépő „Rovartani Lapok“-kal való megegyezést találta legcélszerűbbnek és legelőnyösebbnek. A folyóirat teljes átvétele a kezdő társaság részéről ezidőszertint szintén kockázatos dolog lévén, a választmány a folyóirat tulajdonosával olyan megállapodásra jutott, hogy az a folyóiratnak a tagok számának megfelelő példányát a társaságnak kedvezményes áron bocsátja rendelkezésére. Így lehetséges lesz az új társaság pénzügyi helyzetét kellőképen megerősíteni. Megállapodás történt arra nézve is, hogy a lapon jelezve legyen, hogy ez a társaság hivatalos közlönye, továbbá, hogy nem csak a társasági ügyeket, hanem a mennyire a folyóirat terjedelme megengedi, az üléseken előterjesztett dolgozatokat is közölje. Az összejövetelekre vonatkozólag elhatározta a választmány, hogy ezeket egyelőre a NEUSZIEDLER-féle vendéglő (Budapest, IV. Ferencziek tere) külön helyiségében tartja minden szombaton este 8 órakor, az előadásos összejöveteleket pedig minden hónap harmadik szombatján este 7 órakor. 1911-ben tehát a következő napokon lesznek előadásos összejövetelek:

január 21.	április 22.	október 21.
február 18.	május 20.	november 18.
márczius 18.	junius 17.	december 16.
	szeptember 16.	
